

Talousarvio 2027 raami ja talousarvion laadintaohje

Kunnanhallitus 14.09.2026
445/02.02.00.00/2026

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää hyväksyä esitetyt päivitykset talousarvioraamiin.

Päätös

Selostus

Kunnanhallitus antoi talousarvioraamin 2027 ja talousarvion laadintaohjeen 24.8.2026 § 199. Vuoden 2027 talousarvion valmisteluprosessin mukaisesti kunnanhallitus on pyytänyt lautakuntia antamaan 9.9.2026 mennessä esityksen siitä, onko niiden alaisen palvelualueen talousarvioesitys toteutettavissa raamin mukaisena. Lautakunnille on annettu mahdollisuus tehdä perusteltu esitys raamin ylittävistä kustannuksista. Kunnanhallituksen on määrä antaa 14.9.2026 kokouksessaan lautakuntien esityksen kuultuaan ohjeet jatkovalmistelulle sekä tarvittaessa päivittää talousarvioraamia uusimpaan tietoon perustuen.

Lautakunnat ovat käsitelleet talousarvioraamia kokouksissaan. Lautakunnat eivät esitä muutosta raamiin. Konsernipalveluiden osalta ei myöskään esitetä muutosta raamiin. Raamiin pääseminen edellyttää tasapainottamisohjelmien sopeuttamistoimenpiteiden onnistumista.

Raamin antamisen jälkeen talousarvion laadinnan perusteisiin ja eräiden erien sisältöihin on tullut lisätietoja, jotka huomioidaan raami 2.0:ssa:

1) Verotulojen määrä kasvaa Kuntaliiton laatiman ennusteen mukaan 185.000 euroa

Verotulojen määrä talousarviovuodelle 2027 sekä taloussuunnitelmaan vuosille 2028-2029 on tarkistettu uusimman ennusteen mukaiseksi. Talousarviovuoden 2027 verotuloennuste on parantunut 185.000 euroa.

2) OKM:n valtionosuuden määrä on tarkistettu

OKM:n valtionosuus pienenee aiemmin arvioidusta 130.000 euroa. Pienenemisen taustalla on oppimisen tuen uudistuksen vaikutukset, kun korkeamman tuen piiristä putoaa oppilaita.

3) Tulojen määrää pienenee 100.000 euroa

Tuloja pienennetään 100.000 euroa. Sote-kiinteistöjen tonttien vuokratulo on raamissa 1.0 esitettyä pienempi. Tulon vähennys näkyy konsernipalveluiden raamissa.

4) Kulujen määrää kasvaa 74.000 euroa

Kuluihin on tehty 74.000 euron lisäys päiväsairaalan kiinteistön kuluja varten. Menon lisäys näkyy teknisen palvelualueen raamissa.

5) Korkomenojen määrää kasvaa 250.000 euroa

Korot ovat nousseet, ja nousun ennakoidaan jatkuvan. Korkokuluihin varataan 250.000 euroa enemmän. Korkojen määräksi vuonna 2027 ennakoidaan 3,25 miljoonaa euroa.

6) Poistojen määrää on tarkistettu

Poistosimulaation perusteella poistojen ennakoitua määrä pienennetään 140.000 euroa.

Edellä esitettyjen muutosten seurauksena vuoden 2027 toimintakate heikkenee yhteensä 229.000 euroa ja tilikauden tulos on jäämässä 0,5 miljoonaa euroa tappiolliseksi. Vuoden 2027 alussa toteutetaan SOTE-kiinteistöjen yhtiöittäminen, jonka vaikutus tulokseen on vielä raamin laatimisen hetkellä epävarma. Arvio täsmentyy lopulliseen talousarvioesitykseen. Lisäksi esimerkiksi verotuloennusteet päivittyvät syksyn kuluessa.

7) Taloussuunnitelmaan tehdyt päivitykset

Taloussuunnitelmaan päivitettiin vuodelle 2026 6,0 miljoonan euron putkikauppa Laukaan Vesihuolto Oy:n kanssa. Samalla esitetyt kunnallisveronkorotukset vuosille 2028-2029 päivitettiin: veroprosentti raamissa 1.0 oli 10,7, joka laskettiin raamissa 2.0 10.2 prosenttiin. Veronkorotuksia talousarviovuodelle 2027 ei esitetä, koska niiden ajoittaminen taloussuunnitelmassa myöhemmille vuosille antaa mahdollisuuden vielä seurata talouden kehitystä sekä SOTE-yhtiöittämisen vaikutuksia.

Toimintakatteet 2027, 1000 €

Konsernipalvelut: - 8.538,1

Sivistyspalvelut: - 56.267,7

Tekniset palvelut: +3.147,7

Yhteensä: - 61.658,2

Alkuperäisen talousarvioraamin mukaiseen investointisuunnitelmaan ei ole tässä vaiheessa valmistelua tehty muutoksia. Investointiohjelma päivitetään seuraavan kerran kunnanjohtajan talousarvioesitykseen.

Esittelijä	Kunnanjohtaja Linda Leinonen
Valmistelija	konsernipalvelujohtaja Maarit Kaija, puh. 040 351 8605, taloussuunnittelupäällikkö Anne Toikka, puh. 050 315 3307
Jakelu / toimenpiteet	talousarviovalmistelijat

Kunnanhallitus 24.08.2026 § 199

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää hyväksyä liitteenä olevan talousarvion laadintaohjeen ja antaa sen ohjeeksi lautakunnille ja viranhaltijoille vuoden 2027 talousarvion

valmistelua varten. Lautakuntien tulee tehdä mahdolliset perustellut esitykset raamin muuttamisesta 9.9.2026 mennessä. Nykyisessä taloudellisessa tilanteessa muutosesitysten tulee olla erittäin hyvin perusteltuja. Lautakuntien tulee antaa laadintaohjeeseen perustuvat talousarvioesitykset 14.10.2026 mennessä. Mikäli jokin tasapainottamisohjelmassa suunniteltu sopeutustoimi ei jostakin perustellusta, kunnasta itsestään riippumattomasta syystä toteudu, tulosityksikön ja palvelualueen tulee esittää talousarvioesityksessään korvaava toimi ensisijaisesti omasta toiminnastaan.

Päätös

Keskustelun kuluessa Severi Hokkeri esitti, että "tässä taloudellisessa tilanteessa ei varaa lähteä tekemään negatiivista talousarviota. Tuloksen oltava reilusti positiivinen talousarviossa" sekä toisena vastaesityksenä, että "mikäli valituksien myötä talousarviossa- /suunnitelmassa vajausta, vaje katettava säästöillä ja omaisuuden myynnillä."

Puheenjohtaja totesi, että Severin Hokkerin vastaesityksiä ei kannatettu. Esitykset raukesivat kannattamattomina.

Kunnanjohtajan päätösehdotus hyväksyttiin.

Selostus

Vuoden 2027 talousarvion laadintaohje on laadittu vuoden 2025 tilinpäätöksen ja vuoden 2026 talouden seurantatietojen sekä taloudellisten ennusteiden ja kehitysnäkökymien perusteella.

Talousarvioraami on laadittu siten, että se huomioi yleisen talouskehityksen ja välttämättömät toiminnalliset muutokset sekä talouden tasapainottamisohjelmien 1-3 sopeutustoimenpiteet. Talousarvio ja taloussuunnitelma edellyttävät, että sopeutustoimet toteutuvat täysimääräisesti. Tästä syystä palvelualueet veloitetaan toteuttamaan ja seuraamaan säästötoimia aktiivisesti. Mikäli jokin säästötoimi ei perustellusta kunnan omasta toiminnasta riippumattomasta syystä toteudu, tulosityksikön ja palvelualueen tulee esittää talousarvioesityksessään korvaava toimi ensisijaisesti omasta toiminnastaan.

Kolmen tasapainottamisohjelman jälkeen talousarviovalmistelussa lähdetään siitä, että palveluita ei pystytä enää karsimaan merkittävästi enempää lakisääteisten palveluiden toteutumista vaarantamatta. Tästä syystä talousarvioraamiin sisältyy kunnallisveron korotus 10,7 prosenttiin vuodesta 2028 alkaen. Tarvittava korotus riippuu talousarvio-ohjeessa kuvatuista tekijöistä, suurimpana kunnanhallituksen ja kunnanvaltuuston keväällä 2026 tekemien päätösten lainvoiman saaminen ja toimeenpano niistä tehtyjen oikaisuvaatimusten ja valitusten käsittelyn jälkeen. Mikäli Laukaan Vesihuolto Oy:n kanssa sovittu vuoden 2015 tehdyn putkikaupan hinnan korjaus vastaamaan todellista, myöhemmin gps-mittausten avulla tarkentunutta siirtyneiden putkien määrää, sekä kunnan eräiden kiinteistöjen (uusimmat koulut) käyttöiän suunnittelu nykyistä 30 vuotta pitemmäksi eli 50 vuodeksi, jolloin kirjanpidollinen arvonalenema eli poistot jaetaan pidemmälle ajanjaksolle, toteutuvat, veronkorotus saatetaan välttää kokonaan tai sen määrä voi olla nyt laskettua alhaisempi.

Kuntalain mukaan kertyneet alijäämät on katettava viimeistään vuonna 2029. Vuoteen 2029 päättyvä taloussuunnitelma on tasapainossa raamin mukaisilla tunnusluvuilla ml. edellä mainittu veronkorotus vuodesta 2028 alkaen.

Taloussuunnitelmakauteen sisältyy runsaasti arvioita ja riskejä, joiden osalta taloussuunnitelmaa päivitetään tarpeen mukaan.

Johtoryhmä on käsitellyt talousarvioasetelmaa raamiseminaarissa 17.8.2026.
Yhteistyöryhmä käsittelee talousarvioasetelmaa kokouksessaan 24.8.2026 ennen kunnanhallituksen kokousta

Esittelijä	Kunnanjohtaja Linda Leinonen
Valmistelija	konsernipalvelujohtaja Maarit Kaija, puh. 040 351 8605, taloussuunnittelupäällikkö Anne Toikka, puh. 050 315 3307
Jakelu / toimenpiteet	Ohje talousarviovalmistelijoille huomioitavaksi talousarviovalmistelussa (Aitta ja esihenkilöjakelu)